ئازادی بیروتەعبیر گرنگترین مافی کۆمەلایەتی و سیاسییە کە تا ئێستا ئادەمیزاد هەوڵی داوە
دەستی بێ بوەوە بەدەست هێنان و چەسپاندنی. لە هەموو مێژووی خەباتی مەعریفی ئادەمیزاد هەوڵدەر
تەقەلاکانی بۆ ئازادی بیروتەعبیر لاپەڕەی هەرە شرافەتمەندو پڕشنگدارەن: تاکە لاپەڕەیەک
یەک وشە و یەک بیتی نییە کە، خوێنی قوربانی زۆر و زەحمەتدار نەنووسرابێ. ئەگەر دیرۆکی
کۆن و نوێ بخوێنەوە هەزاران تاکەکەس و کاتی ئێستاکەت تەنها هەموو شوێنەکانی مەیدانەکانی زانستی
و مافی ئادەمی پڕن لە رووداوی جەرگبڕی سووتێنی کوشتن و دیل کردنی قارەمانانی ئازادی: لە یونانی کۆنەوە
تا سەردەمی ئیسلامی تا سەرەتای ناوەڕاستی ئەوروپا تا ئەم رۆژەی ئێستە قوربانی بوونی سقرات و
ئەحمەد بن حەنبەل و ابن المقفع و گالیلیۆ و بولی رووسنی و بوخارینی و هەزاران ... و ملیۆنان
ملیۆنان سەربازی بێ ناو و نیشانی هەمیشەگی ئەم بوختە بوونی چوونکە ئازادی بیروتەعبیر بووە
دەوڵ لە رێژەی ئەدناوانە بووت دووەکەڕوی فداکاری ئەو قوربانیانە هەر لە تاکە ئاقانی دووقۆلی
(سیاسەت و ئابووری) نەبووە بەڵکو سەرجەم شکڵ و شکستی تەسک لەلایەکەوە و خولیای
رووشنبیران و خۆنەگرتنیان لە دەربڕینی باوەڕی خۆیان لەلایەکی دیکەوە وای کردووە کە وا لە
هەموو مەیدانێکی زانستی و هەموو قۆناغەکانی گۆڕان ئەم قەسابخانەیە بەرپا بووبێ. بۆ ئەوەی بە
قووڵی بچینە ناو جۆرکردنی (تصنیف) چ شتی قوربانی بەپێی کات و جێگا ئەمەندە ئەلێم لە هەر
دەورو جێگایەکا چی مەوزوعێک زیاتر گیانی خەلقی هەژاندبێ و مشتکیانی خەریک کردبێ، لە
مەیدانی ئەو مەوزوعە قوربانی دراوە جا پێوەندی هەبووبێ یا نەبووبێ بە سیاسەت و ئابووری. بەڵێ
سەرەتا. لە زۆلی کۆکردووەیەتی کەم وا بووە گیرفان پڕکردن و خۆ چەسپاندن لە پرجوبنتەوە. بەڵام
گومان لەوەدا نییە گەلێک لە داندی خۆیان فداکردووە و کوژراون لە ڕێی ئازادی بیروتەعبیر ئەم و
زۆر مادە و سوودیان بە پێی نە بووە و ئەو شتەی کە بووە بە هۆی کوشتنیان رەنگە هەر دوورایش بووبێ
لە فکرەی سوود و زیان، ئاخۆ سقرات و ابن المقفع چ سوودی شەخسی هانی دان بۆ خۆ خۆیان بکەنە
قوربانی؟ یا خود (احمد بن حنبل) چی زیانێکی ئەکرد لەوەدا کە بیگوتایە (القرآن مخلوق). بەلای
قەناعەتی منەوە (ئامانج) هەرچی بێ و هەرچەند لە خۆیا گرنگ بێ تا نەبێ بە (فکرە) و (باوەڕ) ئادە-
میزاد هەوڵی بۆ نادا و فداکاری بۆ ناکا. ئەم هەوڵ و فداکارییەشی ~~لەگەڵ~~ بە رادەی باوەڕکردنی
بەو ئامانجەیە: هەندێ جار کەمێک خۆی بۆ ماندوو ئەکا، هەندێ جار تا بەندیخانە بۆی
ئەچێ و داستانەی خۆی بۆ ئەکوژێ! لێرەدا مادەی ئەوە نییە - رەنگە پێویستیش نییە - کە وا بە
درێژی لە ~~(تەنلیتی)~~ پەیوەندی نێوان (ئامانج و باوەڕ) بدوێم چوونکە درێژەی دێنی لە هەموو مەقالەکە زیاتر
جێگە و کاتی ئەوی هەرئەوەندە ئەلێم، بەکورتییەکی زۆر کورت، کەوا [مادە، مەوزوع، سوود،
بووجوونە، سروشت] یا هەر تەعبیرێکی دیکە، کاری بینینی بوێر و شتانەی کە ئادەمیزاد هان
ئەدەن بۆ خەبات و جەرگ و جووڵە و یا گیانبازی هیچیان لە خۆدی خۆیانەوە نابنە هۆی
(هاندان) وە هەموویان بێ تاثیر ئەمێننەوە تا ئادەمیزاد ~~[illegible]~~ پێیان ئەگاوە یا
باوەڕیان پێ ئەکا. بەڵگە بۆ ئەمە هەموو ~~[illegible]~~ (هەر دادەکەن ئێستاکەم لاپەڕەی) بەرپابوونی جۆرەزگاری
لە ئێستا و ڕابووردوو: هەزاران ساڵ بوو ئاگری بابە گوڕگوڕ ئەسووتا کەچی تەو خەڵقی لەو دەورە ئاگرە کە
ئەژیان چوونکە لەلەی گۆڕانەوەتی گەیشتنی نەگەیشتبوونە رادەی ~~[illegible]~~
کەڵک وەرگرتنی ئەو دیمەنە، رۆژێک لە رۆژان بۆ ئەوە ئەچوون کە سوودێک لەو ئاگرە وەرگرن.
لە ئاودەر پاوە دەوڵەتان بوونە هاتنە جەنگ و خوێنیان و خەڵقیانە بریە کوشتن چوونکە تێگەیشتبوون

مجلس الخدمة العامة

بغداد

- ٤ -

مجلس الخدمة العامة
بغداد

لەرێی پێشکەوتنا گرچی پیرەوانی دەرگری آزادی تعبیر ئەوکە لەبەرە یە هەر بە جاری
گوێیە ئەملا تەدە دادەمیدیت نابیەلی بە گوریشی بەولیت لەکاتی بێ وڵیت : گوریی و قەرەگ کردنی ئەلب
بە احتکاری قسە رویپو دەست رویپوان جا کوردی گوتەنی "خۆزوو تالو" آخو ئەو دەست و
قسەرەویپوانە بۆ چی ئەچی و چی بە تاربەدەن .. باشی بیایەنلە هەر ئەی سەرلەرواتی برلی بدوێت .
هەرچەندەم پێشەکی دوورو درێژە بو هەموو جورە مەوزوعێک دەست ئەدار زهنی خوێنەر
ئەبات سەر بارێکی جادە روانی وشەی گرنگ بکا بەلام بەختیارە و بوئەوگری دگالە و خەلکانە
ئەجومە و ئەمەی لێرە دانی مەبەستم لێ بدوێم بێ پەندی بە سیاسەت و حزبەکانیەوە نیە هەر لە دەوری
شیعر نوسین و هونەرە ئەخولێتەوە ئەتانەت ناشبێتە باسێکی سەرەم بەخۆ و ئەوشی بلێیش
لاباسیکە لەروخنەو حولەنگانێ هەندێ رای بیری نوسەرای کردەواری دەربارەی
اسلوب و شکل : آلەم لاباسەش شە قامێکی فرادانی ئەگرتە بەر بەلکو وەک نوسینەکە خوێنەر
دەخالەری بازێکی ئەسکەمە رویپوم بوم مەیدانێکی زور مەحدود مەرد .
ئەگەر لە نوسەرانمانە ئەو بارەوە بنیانە ئەوەیە و ئەیلێنە دە ~~[illegible]~~ کە بیتە پێش
ئەوا دەوری وشەی سەخت و تونکیلدار بە سەرچوو دەم نگای ئەوەی "وشە" تێ بەری و واستیا
دەوری ادب (ملتزم) ە . هەرچەندە ئەمە بە جوریک ~~هە~~ قەناعەتی حەزم لەگەل ئەو بارەوە رێک ئەخەم
بیەم نالوی و لە ئەنجاما ئەگەمە ئەوە کە بلێم بارەری بەرم سادەگی بەو ئەنگی بە هیچ جزئیات فکرو شعر و
ئەدەب ناکا بەلکو ~~[illegible]~~ هەرچەند بوخوی ئەنەو وەک (ئەنگاو) وایە بەردەمێکی بەستوور
ئەخاتە سەر جوانی قوول و فراوانی زانستی بە هەموو لکەکانیەوە . آخو چون وهە روایە ئەوەی نوسەرانا
بە استیلاح پێی ئەلێن وشەی سخت و تونکیلدار لەئەدەبی پێشی ایستاکەمانە بە گوێیە ئەزیرێک
سەد سال و نەوسەد سال پێش لێرە بە ~~[illegible]~~ دە چەند شاعر دە یا نوسەرێ رەزخێکی ئەبو ئەگرێ
بە اسلوبی ئەو دەوری ئەنو و سیاسەیە ؟ یاخود بەجی ~~[illegible]~~ چون دیگر بەخونان بێرەی
کام منطقی لیمانە ئەسەلمێنی کە بلێین ئەبوا شاعرانمانە ~~[illegible]~~ فلان وفیسار ئەوزوعیا
مستیابە شعر دانیاوە ؟